

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

7. De rationibus diuersis, vnde Superiores & inferiores mouentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

CAPUT VII.

De diuersis rationibus quibus Superiores & inferiores mouentur.

QVemadmodum Prepositorum & subditorum diuersa sunt munia, ita curæ, fines, & agendi rationes diuersæ: unde fit ut nemini mirum videri debeat, si in diuersa spectantium, nonnumquam diuersa, imò & contraria iudicia videantur, videantur, inquam, at re vera non sint, si consiliorum radicem, & non solam factorum speciem spectamus: etenim ut diuersa proximè spectant, perq; diuersas vias tendunt, at vnum denique & eundem boni communis finem propositum habent, ita peculiaria quidem singulorum facta & conatus, ad diuersa quædam singularia respectant, sed in vnum denique bonum vtriusque exoptandum in commune conspirant. Estque id non Religioni proprium, sed omni rei publicæ commune, imò verò ex ipsa singulorum natura & maioris boni appetitione ductum: quis enim nescit priuatorum commoda publicis esse postponenda, & membra vel detruncari, vel gladijs ferienda obijci, ut illæsa capitis, vel totius hominis vita perseueret?

Hanc igitur primam, & quæ ceterarum causa sit, officij, & finis proximi varietatē possumus ponere, cum Superioris sit, primò & maximè, ac pro ea, qua præ ceteris poller, auctoritate, bonum commune curare: priuati autem, bonum quidè illud commune diligere, idq; quod sibi peculiariter commissum est promouere, non tamen cõmunis boni in commune, quasi pro potestate, curam gerere, sed suarantum perfectioni, & virtutibus cumulandis insistere, eorum verò, quæ sibi demandata non sunt, cogitationem omnem & sollicitudinem missam facere. Quippe priuatum priuatis, at personam publicam publicis inuigilare, ex officio oportet. Inde videas, non agrè posse contingere, communis ut boni ratio exigat, alicui à Superiore id officium imponi, eam iniungi actionem, id pœnæ genus infligi, quod priuatus, sui solius commodi, vel boni spiritualis ratione permotus, non immeritò detrectaret; sed boni communis ratione perspecta, recusare nullatenus debet. Hoc autem si quando re vera existat, ac simul etiam accidat, ut eiusdem communis boni ratio exigat, ut iussionis causa silentio obueletur; en occasione unde inferior, qui suas priuatas rationes perspectas habet, publicas ignorat, quasi iusto boni sui obtentu remurmuret, vel Superiorem minus benè sibi affectum duriorémve suspicetur. Procliuè admodum est, ut idem contingat, quando Præpositus aliquem vel officio, vel occupatione grata priuat, vel in commune id statuit, quod singulis priuatis minus accidet. Sciunt, qui vel extremis digitis rei communis gubernacula attigerunt, quæ sunt in administratione publica, eiusmodi occasiones frequentes; quapropter
etiam.

etiam, bonorum & consideratorum, ac de suis Præpositis benè sentientium subditorum esset, eorum consilia non exquirendo, credere, iustissimis semper illos rationibus ad omnia & singula moueri.

Alia quoque Superioris, alia sunt inferioris virtutes, alia perfectio: diuersasque exercentibus, consiliorum & actionum diuersitas exoritur: parè enim & imperandi, munus & officia, admodum disparia sunt. Superioris est, prudentia, discretio, intrepidus & solers animus, magnanimitas, prouidentia, suorum caritas, & quæcumque illum gratum, ac bono communi promouendo magis aptum reddunt. At inferiori, vt eiusmodi est, satis est, si benè & constanter parere possit, si se regi sinat, si quietè & pacatè degat, si perturbacionibus & vitiis edomandis, virtutibus acquirendis insudet, si sui plus, & obtemperandi sollicitus, ceterorum sit mecurius.

Sic autem Superior publica complectitur, vt singulorū priuata non deserat: communem Religionis disciplinam ita curat, vt illi etiam incumbat subditorū quemus ad perfectionem promouere: ideoque subinde variis exercitationibus eorum virtutem periclitetur & roborat; multa iubet quæ præter morem communem, quæ etiam nonnumquam aliquantum præter vires putentur; quæ duriora & factu difficiliora cum sint, vix tamen ad certum finem vtilem conferre posse videantur in vnuersum, nisi quod perfectioni singulorum id conuenientius est, indeque id redundat vt singulis partibus perfectioribus, tota ipsa res perfectior sit & solidior. hoc autem Superiorum prudentia & discretione perficitur, vigilando, vt infirmiores nõ opprimantur, sed ad excelsiora leni iugo perducantur; fortiores, otio non marcescant, sed sua virtute dignis experimentis ad summa prouehantur. Veterum Anachoretarum historiis hanc in rem plurima permira celebrantur. Hinc autem, id volo ad id quod institui, confici, non esse nobis Superiorum iussa ad æquitatis, aut causæ, aut modi, aut moderacionis vbique & in omnibus eiusdem, normam certam vrgenda, non diiudicandum cur isti conceditur, quod mihi negatur, cur in illo dissimulatur quod in me grauius punitur, quasi si quidquid à nostra ratione dissentit, id à nobis imprudentiæ aut indiscretionis damnari possit; cum & sola mortificandi subditum causa, cognitaque diuersorum vires & mores dispates, meritò possint ad diuersa imperanda inuitare.

Est item Superioris, non quidem diffidere, sed ita moderatè fidere, vt caueat ne nimium virtuti tribuendo, vitio det locum: meminerit se hominum, crebræ vicissitudini obnoxiorum, curam gerere, optandumque esse, vt omnes malitiæ aditus obstruantur, ne quæ possit irrumperè. Hinc efficitur vt multa concedat, neget, vel statuatur in futurum, non quasi mali aliquid perpetratum esset, vel perpetrandum crederet, neque tantum ne mala fiant, sed vt ne vnquam malè faciendi potestas detur: vnde accidit, vt, dum non sola præsentia dispicit, sed futura animo præcauere conatur, necesse sit vt multa præter

opi-

opinionem, præterque multorum desideria perficiat: vnde & id consequens est, ut si quando id statuitur, quod durius, molestius, & ab eo quod assueuimus alienius videtur, existimandum nobis sit à Præpositis id fuisse mandatum, vel præcauendi mali in posterum, vel maioris alicuius boni conseruandi aut comparandi causa; ab omniq; longè longius obmurmuratione, vel in deterius interpretatione recedendum.

Id verò vel maximè, quòd in celsiore dignitate, quasi altiore in specula collocati, longè plura vident & audiunt, quàm inferiorū vllus: nam & ad eos vndique multa referuntur, ut ad quos pertineat cuncta rescire, negotiorum etiam crebra tractatio, cum pluribus collocutio, atque cōuersatio liberior, occasiōe præbet multa cognoscendi, ipsi quoq; subditi sincerè magis & inegrè, seq; & sua, imò & quæcumque de alijs norunt, Præpositis aperire malūt: omnino vt sit necesse, quàm plurima illis esse notissima, quæ ceteri prorsus ignorāt, multaq; ab illis fieri, quorū ratio ceteris constare non possit. Iam verò cum huic tam varia cognitioni, experientia, iudicium, officij debitum, diuinæ prouidentiae illustratio & ordinatio accedat, eritne nobis tota gubernandi ratio ad angustias particularis nostri iudicij coartanda, & non potius ampliore quodam & augustiore lumine certò promoueri putanda? Et sanè si multa passim, quibusuis in artibus, ab hominibus industria exquisitiore præditis fieri videmus, quæ populo & imperitis, rationem effectiōis non capientibus, incredibilia, magica, præstigiatarum plena iudicantur; quid mirum si in negotiorum & animarum obscurissima gubernatione, multa benè & saluberrimè à Superioribus constituuntur, ad quorum rationem atque præstantiam intuendam, lippientes animæ nostræ oculos vix possimus aperire? quæ si non à sancti, sed à prauis spiritus fonte, inuidia, æmulatione, vindicta, perturbatione manare iudicamus, præstigias veritati, vitium virtuti affingimus.

Vtinam nos, præteriti saltem agnitiq; errores, cautiore in posterum reddant: estne aliquis nostrum, vel eousque iudicij sui continens, vel motuum animi tam incurius obseruator, qui se interdum in eam partem, facta Præpositi vel æqualis accepisse non animaduertit, ob quam cogitata non fuisse, certus deinde deprehenderit? & quoties ibi maximè nobis consultum esse, id nobis felicissimè cessisse vidimus, quod primùm agrè ferebamus, quod à Præpositis aduersus nos fieri temerè suspicabamur, dolebamus, & euersum malè cupiebamus? Alicuius eiusmodi euenti in memoriam redeat, & nunc id ipsum nobis accidere cogitemus, si quando de nobis secus quàm vellemus statuitur. At memoriam atque iudicium obruit affectus, perturbatio transuersum rapit, diffidimus, suspicamur, auertimur, iudicamus, omniaq; in deterius interpretando, hinc inde probabilia opinatiōi nostræ argumenta mendicamus, vultum, gestum, oculos, verba, silentium, siue blanda, siue fuerint seuera, imaginosa nostræ suspensionis argumenta facimus, simulationi blanditas, obfi-

obstinationi seueritatem subseruire fingimus, nostræque nos cogitationes in omnem partem miserè torquent. ô quantæ pacis foret, nil amare, nil odisse, ad humiliora omnia promptum esse, cunctaque à Præpositis vt à diuina prouidentia benignè excipere!

Illud etiam perpendendum nobis est, non ita Præpositos publica curare, vt sua priuata negligant, imò verò diligenter eos adniti debere, vt se mansuetos, benignos, humiles, patientes, non sui iudicij, regularum obseruatores, maioribus obediens, omniq̃ virtute conspicuos reddant. Quod ipsum in iis Religiosis familiis, quæ vnicum sibi supremum caput præficiunt, tanto verius est, quòd ab illo supremo, ceteri omnes Præpositi, duplicem personam gerant, nempe Præpositorum erga subditos, & subditorum ergo Præpositum vnum, vel etiam plures: quapropter suis ipsi se Præpositis tales exhibere, tamq̃ obediens debent, quales sibi suos subditos exoptant: interdumq̃ Præpositi maiores eodem se modo erga hos inferiores gerunt, quo se erga quemcunque subditum gerent. Atque hinc fit, vt quàm diuersas, cur Superiores diuersa sentiant à subditis, causas antè protulimus, totidem & plures afferre possimus, cur Superior quem mediarum diximus, à Superiore immediato dissentiat, facta eius improbet, cæpta euerti & immutari curat, neque tamen propterea sit immediatus improbandus: fieri enim potest, vt ratione circumstantiarum bene tunc in particulari iussum fuerit, quod mutatis illis nunc aliter fieri, vult Superior alius: vel, diuerso fine proposito, nunc aliud quæritur, quàm tunc quærebatur: vel, emerit aliquid quod antea nemo præuiderat: vel, Superioris huius virtutem, humilitatem, obedientiam periclitari vult; vult cedere & compati infirmitati alicuius subditi, & in lege dispensare, qua Superior ille qui minore potestate præditus erat, tenebatur; vult minus aliquod bonum contemnere, vt aliquod aliud multò maius, quod alter ignorabat, possit acquirere; vult, pro potestate, aliquid tentare, quod alteri temerarium fuisset. Denique diuersitatis in iubendo, tot & plures esse, tamq̃ diuersæ causæ possunt, quot hoc ipso & præcedenti capite artigimus: & potest quibus multò plures sibi enumerare, quædam enim magis obuia percurramus, cum ex infinita rerum & temporum varietate, non diuersis tantum, sed eidem homini, eadem de re, consilia mutanda sint.

Neque verò hinc Superiorum & inferiorum consensus harmonicus læditur; quippe non dissentiant qui propter diuersa diuersè sentiunt, diuerso tempore, vnoq̃ aliquid vidente, quod si vidisset alter, idem sentiret: etenim si alio fine, alia veritate, alia circumstantia aliud iubeas, eiusdem est, & sibi maximè consentientis rationis argumentum; quippe mutatis rationibus intermediis, ita consilia mutat, vt constanter eundem finem teneat. hanc igitur considerationem si adhibuerimus, non erit difficile iudicatu, quanto opere vtrorumque consilia in ista varietate consentiant. At, cum etiam Superiores mediati immédia-

torum aliquid improbant; tum vel factum, vel mores, vel modum improbant: si modum, aut mores, ut quòd iracundior, præcipitior, durior, tenaciorue sit visus immediatus, hoc partim referendum est ad ea quæ in Superiore sunt humana, & à quibus cogitandis mentem debet auertere, partim benigna Dei prouidentia nos in id genus hominum incidisse cogitandum est, qui modis durioribus patientiam nostram exercerent, & virtutum exercendarum materiam præberent, facerentque, ut pœnam peccatis debitam hîc exsoluere possemus. At si Superiores mediati, immediatorum factum improbant; vel illud, aperte malum & perniciosum est; quòd si ita est, recurre ad ea quæ de malè illius dicta sunt: vel non est aperte malum, ut quæ fortè imprudentius videntur facta, vel festinantiùs, vel incommodè. quibus in rebus, ita omninò habendum est, benè fecisse inferiores, eatenùs parendo & iudicium subiugando, donec aliter statutum fuerit; Deumque, si in eo perstitum constanter fuisset, in gratiam sanctè obediendum auersurum omnia incommoda fuisse, & in melius conuersurum; nunc autem, post obediendum suorum, quamdiu placuit, probatam, prouidentia paterna vires demonstrare voluisse, immisso qui clariùs videret, ea quæ adhuc facta fuerant corrigeret. Iudicio verò subiugando sufficit credere Superiorem, bona & animæ nostræ, vel Dei gloriæ, pro tempore vtilia iubere, nec opus est, imò nec semper, nec omnibus videtur expedire, ut se adigant ad credendum, ea in perpetuum ad eò bona & sancta esse, ut meliora & sanctiora iuberi non possint. Quanquam, si quis diu diligenterque iudicio proprio despoliando incumbat, ad hanc quoque credulitatem peruenire, hâc salua discretionem quouis euentu conseruare poterit Dei ope inconcussam: quod tamen cogitatione faciliùs conici, quàm verbis potest exprimi.

Porro ex his & huiusmodi pluribus quæ vnusquisque non æquè excogitare potest, apparet quàm multiplicia, & propè pugnancia, Superiori sint propolita, quàmque omni ingenij soletia, & intellectus acumine, cum diuina gratia coniunctis vtendum sit, ut bene quod sui muneris est, exsequatur. At verò inferioribus longè paratior & expeditior est viuendi ratio; quippe hæc pauca illis Christi Domini verba sufficiunt, *Qui vos audit, me audit*, hæc est illis tota & sola agendi ratio & cessandi; id quærunt solum, ut digni eius imitatione reperiantur, qui Dominus omnium, & Sapientia Patris æterni cum esset, non venit suam facere voluntatem, valido cordis clamore Patri ingeminans, *Fiat voluntas tua, non sicut ego volo, sed sicut tu: factus tandem obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.*

Atque hoc est, Religiosam vitam amplectentium, primum maximumque propositum, ut se Dei causa perfectæ obedientiaë mancipent, eumque; (quod D. Bernardus monet) quem Dei loco habent, tanquam Deum audiant: hæc sit omnis eorum discretio, ut in obediendo nulla sit eis discretio; hæc omnis sapientia, ut in hac parte nulla sit eis sapientia. *Imperfecti cordis, & infirmæ voluntatis indicium est, inquit, statuta seniorum studiosius discutere, habere ad singula quæ iniunguntur, ex-*

*Lib. de prac.
& disp.*

*Lib. de vita
solis.*

gere de quibusque rationem, & male suspicari de omni præcepto cuius causa latuerit, nec unquam libenter obedire, nisi cum audire contigerit, quod forte libuerit. S. Basilius vult omnia Superioris præcepta magna alacritate, absque omni iudicio suscipi, non secus quam diuinæ Scripturæ verba, quæ diuinitus inspirata, atque adeo indubitata credimus. Olim Tabennesiortæ, illustres illi cœnobites, ut refert Cassianus, sic vniuersa complere quacunque fuissent præcepta, tanquam à Deo essent calidius edita, sine vlla discussione festinabant, ut nonnunquam etiam impossibilia sibi imperata, ea fide ac deuotione susciperent, ut tota fide ac sine vlla cordis hesitatione, ea perficere ac consummare niterentur, & nec impossibilitatem quidem præcepti, pro senioris reuerentia, metirentur. Sed & omni sanctitatis laude illustis Pinusius apud eundem ita præcipit; Quartum hoc præ omnibus excole, ut stultum te, secundum Apostoli sententiam, facias in hoc mundo, ut sis sapiens; nihil scilicet discernens, nihil diudicans ex his quæ tibi fuerint imperata: sed cum omni simplicitate ac fide, obedientiam semper exhibeas, illud tantummodo sanctum, illud vtile, illud sapiens esse iudicans, quidquid tibi vel lex Dei, vel senioris examen indixerit. Sed ecce quam lenis, & quasi aliud agens, ad obedientiæ cæcæ limites deferor: sequar ergo quod vocor, & breuem quandam de illa dissertationem, ad priora rediturus interferam.

C A P U T VIII.

De obedientia cæca. Quid sit?

Obedientiam cæcam loquuntur & deprædicant passim omnes, pauci enucleatè explicant; qui verò illam comparare cupiunt, eniti maximè debent, ut eius naturam probè perspectam habeant. Attexam igitur quæ in eum finem potissimè conferre pro mea mihi mediocritate videbuntur. Et quidem hac de re nonnulla scripsi cap. 12. tractatiunculæ de Acquirenda virtute, Gallicè typis excusæ: ibique cæcitatæ appellationem non tam virtuti, quam virtutis certo gradu conuenire demonstraui, posseque alias ab obedientia virtutes, ut castitatem, pœnitentiam, zelum animarum, fortitudinem, iustitiam, & alias plures in gradu quodam cæcas nuncupari: huius tamen appositi agnominis rationem, in obedientia frequentiore euidentioremque, atque idè magis esse celebratam.

Est autem obedientia cæca, qua quis Superiori, cæco quodam modo obedit; hoc est, quando, quemadmodum cæcus manu ducentem ita sequitur, ut nihil via usurpare possit oculis, ita inferior iussioni sic obedit, ut neque perfectio, neque imperfectio, neque Superioris humana vlla conditio, neque præcepti ratio aut utilitas, aut bonitas, aut pericula, aut vlla in oppositum obiectio, cogitationi obedientis obuerfentur. Illa est, quæ, ut diuinè docuit S. Benedictus, in